تخته سفید شماره ۱۰۲

ناگفته‌هایی از پروژه‌ای که برای اولین بار شخص وزیر درباره آن با مدیران مدارس مکاتبه کرده است

تفویض اختیار به مدیران مدارس با اجرای طرح مدرسه‌محوری

این روزها دائم صحبت از هدایتگری مدیران مدارس می‌شود و کارشناسان معتقدند مدارس خودشان باید ابتکار عمل را به دست بگیرند تا موجبات رشد خودشان را فراهم کنند. در همین ارتباط «پانته‌آ دُرّی»؛ معاون آموزش متوسطه آموزش و پرورش شهر تهران با موشکافی موضوع مدرسه‌محوری درباره الزامات موفقیت این طرح سخن می‌گوید.

عکس: زهرا علی هاشمی

آموزش و پرورش‌های دنیا گرایش قابل توجهی به مدل‌های مختلف مدیریتی در مدارس پیدا کرده‌اند و آموزش و پرورش ایران سال‌های زیادی است که مدرسه‌محوری را به عنوان رویکرد محوری خود در نظر گرفته است، به‌طوری‌که وزیر آموزش و پرورش یکی از مهم‌ترین روش‌های برون‌رفت از مشکلات آموزش و پرورش را همین مدرسه‌محوری می‌دانند. تعریف شما از مدرسه‌محوری چیست؟

مدرسه‌محوری یعنی تفویض قدرت تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی به ذی‌نفعان اصلی‌اش در مدرسه، زیرا این تصمیمات باید در مدرسه اجرا شود و اجراکنندگان اصلی این تصمیمات عوامل مدرسه‌اند؛ یعنی مدیریت مدرسه و تمام ارکان و عوامل سهیم و مؤثر. همچنین مدرسه‌محوری با مشارکت فعال ارکان مدرسه محقق می‌شود. مطابق آیین‌نامه اجرائی مدارس مصوب شورای عالی آموزش و پرورش، مدرسه پنج رکن اصلی دارد. اولین و اصلی‌ترین آن مدیر مدرسه است و بعد شورای معلمان، انجمن اولیا و مربیان، شورای دانش‌آموزی و نهایتا شورای مدرسه که عالی‌ترین شورای درون مدرسه است. جهت تحقق «مدرسه‌محوری»، به تفویض اختیار و زمینه‌سازی برای گسترش و خلق مشارکت تمامی ذی‌نفعان در راستای ارتقای اثربخشی و کیفیت مدرسه نیازمند هستیم.

از برنامه‌های معاونت متوسطه شهر تهران برای عملیاتی‌کردن سیاست‌های مدرسه‌محوری و تفویض اختیار به مدارس، ذیل شیوه‌نامه نظام راهبردی بفرمایید؟

از برنامه‌های وزارت آموزش و پرورش ذیل گام اول بهره‌مندی از ظرفیت‌های قانونی آیین‌نامه اجرائی و پرهیز از ارسال طرح‌ها، دستورالعمل‌ها و بخش‌نامه‌های متنوع است و گام بعدی اصلاح ساختار و فرایندها و تفویض برخی اختیارات از ستاد به استان، مناطق و مدارس است. در فرایند اجرائی‌شدن نظام مدرسه‌محوری ارزیابی و تضمین کیفیت مدرسه (شفافیت عملکرد) یا برنامه تعالی مدرسه، اجرای فرایند انتخاب و انتصاب مدیران مدارس، شرکت در نظام سنجش و توسعه شایستگی‌های عمومی و حرفه‌ای مدیران مدارس، آموزش و توانمندسازی نیروی انسانی پیشران مدرسه‌محوری، برنامه ویژه مدرسه و بازمهندسی ساختار تصمیم‌گیری در مدرسه از جمله عناوین عملیاتی است و در معاونت متوسطه به طور مستقیم برنامه تعالی مدیریت مدرسه و برنامه ویژه مدرسه (بوم) در حال اجراست. در برنامه ویژه مدرسه اختیار دو ساعت برنامه درسی مصوب به واحد آموزشی داده شده؛ به این معنی که اگر آموزش و پرورش به مدرسه معلم و محتوا نمی‌داد، ما چگونه مدرسه را اداره می‌کردیم. به عبارت دیگر مدرسه کانون تربیتی و محل کسب تجربه‌های جدید است. علاوه بر این طرح (ایران‌مهارت) با عنایت به مهارت‌آموزی دانش‌آموزان دوره اول متوسطه، ظرفیتی است که با مشارکت وزارت آموزش و پرورش و سازمان فنی و حرفه‌ای کشور در حال اجراست و می‌تواند ذیل برنامه ویژه مدرسه باشد.

در برنامه ویژه مدرسه جایگاه آموزش به مدیران مدارس کجاست و چگونه انجام می‌شود؟

این برنامه پروژه‌ای است که برای اولین بار شخص وزیر محترم خطاب به مدیر مدرسه مکاتبه کرده است. هم در سند تحول و هم در برنامه درس ملی، مبانی نظری جامعی دارد و سازمان پژوهش کتابچه‌ای تولید کرده که معرفی می‌کند مدیران در چه حیطه‌هایی و چه مدل فعالیت‌هایی را می‌توانند انجام دهند؛ از طراحی و تأمین نیروی انسانی تا اجرا و ارزیابی این کار در اختیار مدرسه است. روی سامانه سازمان پژوهش هم ماژولی به نام بوم هست که هر مدیری می‌تواند اطلاعات کافی به دست آورد. معاونان محترم آموزش متوسطه مناطق هم همان ابتدای سال که کتاب رونمایی شد، در جلسات اختصاصی مدیران دوره اول نسبت به معرفی آن اقدام کردند چون آن برنامه تجویزی است و تمام مدارس دولتی و غیردولتی مکلف‌اند در دوره اول متوسطه این برنامه را اجرا کنند.

آیا سلسله نشست‌های مشترکتان با معاونت ابتدایی که به صورت دوره‌ای در مناطق مختلف تهران برگزار می‌شود، مرتبط با همین موضوع مدرسه‌محوری است یا اهداف دیگری را دنبال می‌کنید؟

جلسات مشترکی که با معاونت آموزش ابتدایی طراحی شده، سلسله‌نشست‌های تخصصی درباره ترویج گفتمان تحول‌آفرین است. تحول ظاهرا چیزی نیست که با ابلاغیه و دستورالعمل تحقق پیدا کند، بلکه کاری فرایندی است و تمام اجزای مؤثر باید هم‌دما شوند و ادبیاتشان مشترک شود. در این مقوله باید یک دانش زمینه‌ای داشته باشیم. معاونان و مدیران و کارشناس مسئولان مناطق که چرخش‌های تحول‌آفرین را می‌شناسند، اکنون در یک سازمان یادگیرنده در قالب کار کارگاهی و دست‌ورزی گفت‌وگو می‌کنند و در تربیت یکپارچه مباحثی از قبیل فلسفه در یادگیری، اهداف دوره تحصیلی، نظام مدرسه‌محوری و مدرسه در تراز سند تحول را مورد بحث قرار داده‌اند.

در فرایند اجرائی‌شدن نظام مدرسه‌محوری ارزیابی و تضمین کیفیت مدرسه (شفافیت عملکرد) یا برنامه تعالی مدرسه،اجرای فرایند انتخاب و انتصاب مدیران مدارس، شرکت در نظام سنجش و توسعه شایستگی‌های عمومی و حرفه‌ای مدیران مدارس، آموزش و توانمند سازی نیروی انسانی پیشران مدرسه‌محوری، برنامه ویژه مدرسه و بازمهندسی ساختار تصمیم‌گیری در مدرسه از جمله عناوین عملیاتی است و در معاونت متوسطه به طور مستقیم برنامه تعالی مدیریت مدرسه و برنامه ویژه مدرسه (بوم) در حال اجراست

مدرسه یک فضای اجتماعی تعاملی است که حتی مدیر خلاق خودش به تنهایی ممکن است نتواند کار زیادی را پیش ببرد و قطعا اولیا و دانش‌آموزان هم مؤثرند. در برنامه معاونت متوسطه جایگاهی برای سایر ارکان مدرسه درنظر گرفته شده است؟

در سند تحول بنیادین مدرسه یک فضای تعاملی است که باید موقعیت‌های یادگیری را فراهم کند تا در آن افراد درک درستی از خودشان و دیگران داشته باشند و مدام بتوانند شایستگی‌های پایه به‌دست بیاورند و موقعیت‌های خودشان و دیگران را ارتقا دهند. در مدرسه‌محوری همه تلاش‌ها به این سمت می‌رود که مدیر مدرسه رکن اصلی است، اما شورای معلمان به عنوان رکن مهم دیگری در تصمیم‌گیری‌ها باعث ارتقای صلاحیت حرفه‌ای معلمان شده و هرچیزی که در فرایند یاددهی و یادگیری باید لحاظ شود، در آنجا مصوب می‌شود؛ این هم حق است و هم وظیفه. پس معلمان باید به آن شایستگی‌های پایه برسند تا مشارکت‌پذیری را تمرین کنند. از طرف دیگر، رکن مهم‌تر بعدی انجمن اولیا و مربیان هستند که در چرخش‌های تحول‌آفرین‌ها عاملی سهیم و مؤثرند تا به تعمیق و بالندگی برنامه‌ها کمک کنند. اصلی‌ترین ظرفیت، مشارکت فکری اولیا است. شورای دانش‌آموزی هم ظرفیت فوق‌العاده‌ای است؛ یعنی دانش‌آموزان هم باید در تصمیم‌گیری‌ها و تصمیم‌سازی‌ها دیده شوند. همچنین سلیقه و مهم‌تر از آن، نیاز دانش‌آموزان، لحاظ می‌شود و هم به رشد فردی و اجتماعی آنها کمک می‌شود.

برنامه‌های معاونت متوسطه برای افزایش کیفیت هدایت تحصیلی دانش‌آموزان چگونه است؟

هدایت تحصیلی یک فرایند است و دانش‌آموزان باید با انتخاب آگاهانه و شناختی که از خودشان و استعداد و ظرفیت و توانایی‌شان به‌دست می‌آورند و همچنین با امکانات و شرایطی که جامعه و آموزش‌وپرورش در اختیار آنها می‌گذارد، درباره نیازهای آینده جامعه تصمیم بگیرند. خانواده و دانش‌آموز و مدرسه در شناسایی و شناساندن توانایی‌ها و استعدادهای دانش‌آموز نقش بسیار مهمی دارند. هدایت تحصیلی کار مشترکی است که با همکاری معاونت متوسطه و معاونت پرورشی انجام می‌شود، فرایند یعنی از پایه هفتم و هشتم و نهم، مدارس متوسطه اول به‌طور جدی روی این موضوع برنامه‌ریزی می‌کنند. تشکیل کمیته هدایت تحصیلی استان، مناطق و مدارس با هدف هماهنگی و تقسیم وظایف در فرایند هدایت تحصیلی است. برگزاری جلسات اطلاع‌رسانی و دانش‌افزایی با اولیا و دانش‌آموزان، دعوت از صاحب‌نظران و صاحبان حرفه‌ها و مشاغل، تبیین شیوه‌نامه و روند انجام کار یا معرفی رشته‌ها و شاخه‌های تحصیلی و شغلی، بازدید از مراکز علمی و آموزشی، برگزاری نمایشگاه‌های مختلف دستاوردهای رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در زمینه‌های خدمات، کشاورزی، هنری و صنعتی از فعالیت‌های مهم و مرتبط با هدایت تحصیلی است. علاوه بر آن، طراحی و تولید راهنمای هدایت تحصیلی و ثبت‌نام پایه دهم که به تفکیک مناطق ۱۹گانه شهر تهران به معرفی رشته‌ها و ظرفیت‌ها می‌پردازد و اطلاع‌رسانی را تکمیل می‌کند، در فروردین‌ماه بین دانش‌آموزان پایه نهم توزیع شده است. همچنین فایل آن روی پورتال اداره کل شهر تهران و مناطق در دسترس خانواده‌ها و دانش‌آموزان است. آنچه در فرایند هدایت تحصیلی راهگشا است توجه به استعدادها و علاقه فردی دانش‌آموزان متناسب با نیاز آینده جامعه و امکانات موجود آموزش‌وپرورش است و بر مبنای آزمون‌های مشاوره‌ای و سوابق تحصیلی دانش‌آموزان ارائه خواهد شد.

تاک

تغییر رفتار در کودکان

لیلا کاظم‌لو*

● آیا من پدر یا مادر موفقی هستم؟ آیا توانسته‌ام رفتارهای خوب را به کودکم آموزش دهم؟ این سؤال‌هایی هست که والدین معمولا از خود می‌پرسند. وقتی تصمیم می‌گیرید صاحب فرزند شوید، در واقع مسئولیت سنگین و بلندمدت تربیت او را پذیرفته‌اید. والدین در تربیت فرزندان مانند هر کار دیگر با مشکلاتی روبه‌رو خواهند بود. اگر والدین از روش‌های صحیح تربیتی آگاه باشند، با تمرین و به مرور زمان در آنها به مهارت خواهند رسید و در تربیت فرزندانشان موفق خواهند بود. برخی اصول تربیتی برای آشنایی مقدماتی مطرح می‌شود:

۱- مادران، پدران، لطفا هماهنگ عمل کنید: موفقیت والدین در تغییر رفتارهای کودک نیازمند هماهنگی بین پدر و مادر است. پیش از هر اقدامی، رفتارهایی را که می‌خواهید اصلاح کنید، دقیقا مشخص و برای رفع آن برنامه‌ای هماهنگ طراحی کنید.

۲- توجه به نیازهای کودک: اهداف خود را متناسب با (سن، شخصیت، توانایی، رشد عقلی و شرایط محیطی فرزندتان و...) تعیین کنید و همه کودکان در یک سن خاص وارد مرحله مشابهی نمی‌شوند و میزان آموزش‌پذیری آنها نیز به یک میزان نیست.

۳- در کوتاه‌مدت انتظار پیشرفت زیادی نداشته باشید: رفتارهای زیادی وجود دارد که دوست دارید به فرزندان خود بیاموزید ولی هیچ رفتاری با یک بار آموختن به دست نمی‌آید و آنان نیز همیشه برای فراگرفتن آمادگی ندارند. آموزش نیاز به وقت، حوصله و موقعیت‌شناسی دارد.

۴- در هر زمان روی یک رفتار تمرکز کنید: فرزند شما ممکن است مشکلات متعددی داشته باشد ولی اگر شما بخواهید همه موارد را با هم اصلاح کنید، هرگز موفق نخواهید شد. برای موفقیت باید فقط یک مشکل را در نظر بگیرید و پس از حل آن به‌نوبت به مشکل دیگری بپردازید. هدفتان را با کلمات ساده‌ای که برای کودک قابل فهم باشد، برایش توضیح دهید و به او بگویید در این مورد خاص دقیقا چه انتظاری از او دارید. (مثلا می‌خواهم قبل از آمدن سر سفره دست‌هایت را صابون بزنی). سپس به پیشرفت‌های هر چند کوچک کودک در راه اصلاح رفتارش دقت کنید (برای مثال قبلا صابون نمی‌زده و حالا یک مرتبه صابون زده است، هر چند توقع ما چهار مرتبه صابون در روز باشد) و با واکنش‌های مثبت و تحسین‌آمیز بفهمانید رفتارش مناسب و مورد پسند است یا درباره رفتارهایی که می‌خواهید در کودکتان تغییر کند.

۵- با دید مثبت نگاه کنید و هرگز از تحسین کودکتان غافل نباشید: تحسین کودک بسیار ارزشمند است. کودکان در هر مرحله سنی‌ای که باشند، تمایل دارند والدین آنها را بپسندند و از آنها راضی باشند. کودک نمی‌داند کدام رفتار مناسب و کدام رفتار نامناسب است. او هر رفتاری را که با واکنش والدین روبه‌رو شود یا او را به هدف برساند، مثبت تلقی کرده و تکرار خواهد کرد.

*مشاور و مدیر پیش‌دبستان و دبستان

یادداشت

تأثیر ارتباطات و فناوری اطلاعات بر آموزش پیش‌دبستانی

سمیه حسینی*

● دوران پیش از دبستان برای رشد کلی و همه‌جانبه کودک اهمیت دارد. در شش سال اول زندگی میزان رشد کودکان در این سال‌ها سرعت بسیار بیشتری دارد. در این سال‌ها پرورش کامل استعدادهای کودک به محیطی محرک و برانگیزنده نیاز دارد. با افزایش تعداد مادران شاغل، نظام خانواده‌های سنتی تغییر یافته و با الگوی کنونی زندگی، کودکان اغلب نمی‌توانند از منافع یک محیط محرک و مهیج بهره‌مند شوند. عمدتا این ابزارهای ارتباطی و فناورانه هستند که انگیزه فراوان و جذابیت بالا برای کودکان را به‌منظور آشنایی و توانایی کار با آنها دارند. همچنین بر اساس پویایی و تغییر و تحول دائمی نه تنها با الگوهای جدید زندگی بشری هم‌خوانی دارند، بلکه به‌صورت مستمر انگیزه را برای یادگیری و کسب مهارت تحریک می‌کنند. کودکان مناطق محروم به‌ویژه از این نظر که به امکانات رایج و منابع آموزشی موجود دسترسی ندارند، محرومیت‌های بیشتری را متحمل می‌شوند. همچنین والدینی که بی‌سواد هستند تعامل مؤثر و مفیدی با کودکان خود ندارند و نمی‌توانند به رشد مطلوب و مناسب گفتار و زبان و مهارت‌های شناختی کودک خود کمک کنند. بی‌بهره‌بودن از تسهیلات، وسایل و مواردی نظیر اسباب‌بازی، کتاب، امکانات بازی و... به محرومیت‌های آنان می‌افزاید. اگر کودکی در شش سال اول زندگی خود در چنین محیط سرشار از کمبودها و محرومیت‌ها پرورش یابد، تأثیر نامطلوبی بر رشد کلی و به‌ویژه ذهنی و زبانی او می‌گذارد. درحالی‌که ابزارهای ارتباطی و فناوری‌های اطلاعاتی به گسترش عدالت و مساوات آموزشی کمک کرده و راه سریع، آسان و به‌صرفه‌ای را برای بهره‌مندی این کودکان از امکانات به‌روز و نیز توانمندی در یادگیری و تطابق با دنیای امروزی پیرامونشان دارد. استفاده از ابزارهای مناسب ارتباطات و فناوری اطلاعات در برنامه آموزشی این دوره محرک مناسبی برای رشد ذهنی، زبانی، جسمی و اجتماعی و عاطفی کودکان فراهم می‌کند، اگر این نوع برنامه‌ها به‌گونه مؤثری سازمان داده شوند، می‌توانند کمبودهای محیط خانه را جبران کنند و کودک را در ساختن مبنایی قوی برای سهولت رشد بعدی و بارورکردن استعدادهای کاملش یاری کنند. امروزه با حضور انواع بازی‌های کامپیوتری، تحت شبکه و اپلیکیشن‌های همراه و نیز برنامه‌های کامپیوتری کمک‌آموزشی کودکانه بی‌شک آثار و نتایج این‌گونه کاربردها و ابزار بیش‌ازپیش نمایان شده است. ارتباطات و فناوری اطلاعات در آموزش پیش‌دبستانی مطرح است، زیرا درحال‌حاضر بر افراد و محیط پیرامون کودکان که یادگیری و سلامتی کودکان را دربر دارد تأثیرگذار است. در مطالعات انجام‌شده ازسوی یونسکو مشاهده شده است که کودکانی که با روش‌های درست از ابزارهای ارتباطات و فناوری اطلاعات برای پشتیبانی از آموزش، یادگیری و دیگر فعالیت‌های ادراکی بهره‌مند شده‌اند، به‌صورتی خاص در یادگیری در سنین بالاتر توانمندتر می‌شوند. در به‌کارگیری ارتباطات و فناوری اطلاعات در دوره پیش‌ازدبستان ویژگی‌هایی را باید مد نظر قرار داد که برای آموزش این دوره بسیار مهم است و باید به آنها توجه کرد و روش‌های به‌کارگیری را براساس آن ویژگی‌ها طرح ریزی کرد؛ از جمله باید، علاقه کودکان به بازی، قدرت و نیاز کودکان به الگوگیری، نقش‌پذیری و تقلید در این سن و شادی کودکان و علاقه آنها به مطالب آهنگین را در نظر گرفت.

*کارشناس ارشد کارآفرینی

جدول ۳۴۰۲ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- ضمیر سوم شخص- کوچک‌ترین کشور غرب آفریقا- اندوهگین ۲- کابین خلبان- برگزیده- سفری معنوی ۳- عبور گروهی از افراد نظامی در صفوف منظم- دفتر مرکزی اینترپل در این شهر فرانسه است- مربوط به هندسه ۴- پیرو دین موسی(ع)- زمین کشاورزی بی‌مصرف‌مانده- قوس ۵- پایتخت تبت- هدف‌ها ۶- بی‌نظیر- مسافر سرزمین عجایب- جمع روح ۷- مهم ترین بخش تنبان- بهترین نوع اختیار- جریان متناوب برق- فرزندزاده ۸- از اماکن تاریخی و قدیمی شهر ارومیه ۹- گلخن حمام- از لوازم آرایشی صورت- صدای گربه- دندانه سوهان ۱۰- ملال‌آور- بدون برنامه‌ریزی- آنکه حج به جا آورده ۱۱- دستمال- هزینه استفاده از خدمات یک مؤسسه ۱۲- گاز نجیب سبک- بی‌باکی- از ملزومات سوارکاری ۱۳- اندازه متوسط در پوشاک- سفید- رود جیحون ۱۴- دومین دو رقمی- اصطلاحی در فوتبال- گلی زیبا ۱۵- نقصان- پایتخت هند- یادداشت.

عمودی:

۱- نوعی الیاف مصنوعی- دینداری- صدمه ۲- کلمه- کتاب مشهور شیخ بهایی- کبوتر دشتی ۳- پیری- شهری در گیلان ۴- گفت‌وگوی خودمانی- اهل روستا- سازمان توسعه صنعتی سازمان ملل متحد ۵- نامی پسرانه- سلول جنسی نر- دعای زیر لب ۶- از انجیل‌های معتبر- ترتیب- نوعی انرژی ۷- دست شکسته ... گردن است- بی‌ریا- ناپسند ۸- از بخش‌های اوستا- ینگه دنیایی- شیدا ۹- صد مترمربع- سی و ششمین سوره قرآن- بینش ۱۰- پرنده‌ای خوش‌آواز- جیره مقرر- یک نفر ۱۱- زیان‌کاری- همیشگی- ماه میهمانی خدا ۱۲- یاری کننده- حالت عاطفی- مکمل زیبایی رو ۱۳- اثر موسیقایی برای یک ارکستر- سهل‌انگاری ۱۴- شب قدر- نوعی آش که با آرد گندم تهیه می‌شود- سمت راست ۱۵- ناراست- شعر سوگواری- فیزیک‌دان اسکاتلندی و ملقب به پدر انقلاب صنعتی.

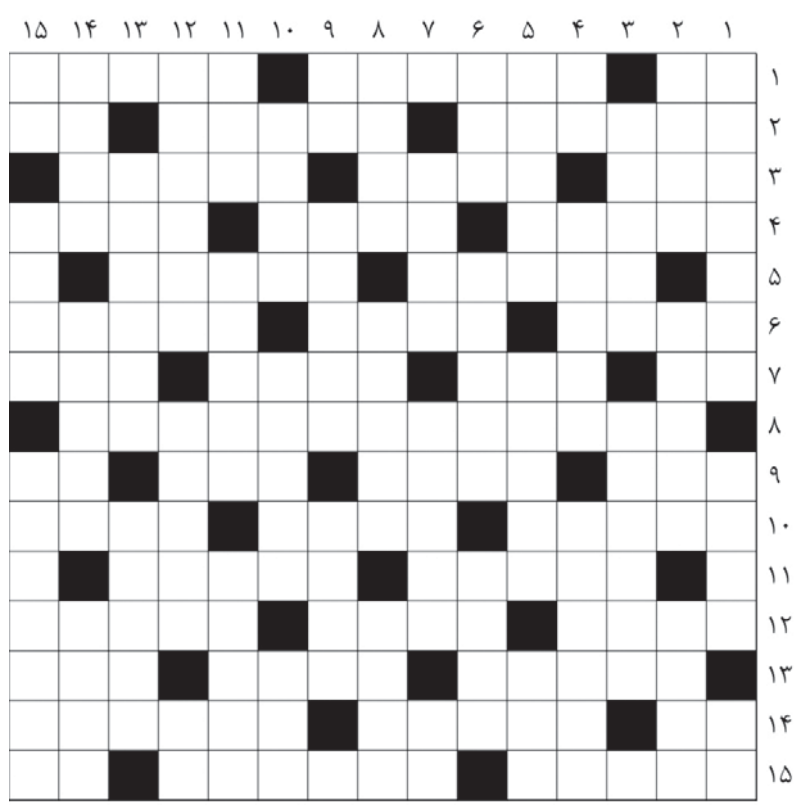

حل سودوکو سخت

۹	۷	۱	۳	۲	۶	۸	۴	۵
۲	۵	۶	۹	۸	۴	۳	۱	۷
۴	۸	۳	۵	۱	۷	۶	۹	۲
۶	۴	۸	۱	۳	۲	۷	۵	۹
۱	۲	۵	۸	۷	۹	۴	۶	۳
۷	۳	۹	۶	۴	۵	۱	۲	۸
۸	۶	۷	۲	۵	۱	۹	۳	۴
۳	۱	۲	۴	۹	۸	۵	۷	۶
۵	۹	۴	۷	۶	۳	۲	۸	۱

حل سودوکو ۲۳۹۷

۱	۶	۸	۵	۲	۹	۷	۴	۳
۳	۵	۹	۱	۴	۷	۸	۶	۲
۲	۴	۷	۳	۸	۶	۵	۱	۹
۷	۸	۵	۲	۳	۱	۴	۹	۶
۴	۲	۶	۹	۷	۵	۱	۳	۸
۹	۳	۱	۴	۶	۸	۲	۷	۵
۵	۱	۲	۶	۹	۴	۳	۸	۷
۸	۹	۳	۷	۱	۲	۶	۵	۴
۶	۷	۴	۸	۵	۳	۹	۲	۱

جدول ۳۴۰۱

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	م	ز	ا	ح	م	■	ف	ی	ف	ا	■	م	خ	چ	ه
۲	ک	ن	ج	ک	ا	و	ی	■	ا	و	ک	ر	ا	ی	ن
۳	■	■	ب	ی	د	ا	د	ک	ر	■	ل	ا	م	ر	د
۴	ق	و	ا	م	■	ج	ب	ر	■	ب	ی	ر	ا	ه	■
۵	ز	ا	ر	■	خ	ا	ک	د	ر	م	ش	ت	■	د	ک
۶	ا	ل	■	م	ا	ر	■	ا	ز	ب	ه	■	ن	س	ا
۷	ق	ا	ر	و	ن	■	ا	ن	م	ی	■	س	ا	ت	ر
۸	س	■	ت	ل	م	ی	د	■	ی	ی	ل	ا	ق	■	ک
۹	ث	ع	ب	د	■	ک	ر	خ	ه	■	ا	ن	د	ر	ز
۱۰	ا	ل	ه	■	ف	س	ا	د	■	ر	ش	ت	■	ی	ی
۱۱	ن	ی	■	ک	ر	ا	ن	ی	ک	ا	ه	■	ر	ز	ن
۱۲	د	و	ر	ر	ا	ن	■	ج	ل	د	■	م	ن	ش	ی
۱۳	ک	ا	ز	ی	ه	■	ر	ه	ب	ا	ن	ی	ت	■	■
۱۴	پ	ی	ر	ا	م	و	ن	■	و	ر	ز	ش	ک	ا	ه
۱۵	ک	ی	ا	ن	■	د	و	ا	ل	■	د	ی	ن	ا	م

سودوکو سخت ۲۳۹۸

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۴	۲	۶			۹			
				۶	۴			
	۳	۱		۸				۵
۱				۴	۵	۲		
	۹						۵	
		۲	۹	۱				۶
۶				۷		۹	۳	
			۸	۹				
			۴			۱	۶	۸

سودوکو ساده ۲۳۹۸

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

				۲	۳			
۲		۸						
	۴		۵				۸	۷
۳		۶	۷				۱	
		۹				۵		
	۷				۱	۴		۳
۵	۳				۹		۴	
						۶		۸
			۳	۱				